

En blodrød uge

Bragt i Berlingske, 3. oktober 2015

Af Lykke Friis, prorektor for uddannelse

Mandag morgen vågnede Danmark op til en blodrød måneformørkelse. En jordrotation senere kom regeringens finanslovsforslag. Blodrød - eller i hvert fald formørket - kan man også kalde finansloven i oplysningens perspektiv.

Regeringen gjorde ellers sit til at mane til besindighed. Uddannelses- og Forskningsministeriet lagde frisk fra land med en positiv overskrift - »Regeringen vil investere 20,6 mia. kr. i forskning og udvikling«. Ministeren fulgte op ved at slå fast, at de såkaldte forskningsbasisbevillinger til universiteterne var status quo, og at finansloven derfor ikke ville få konsekvenser for kvaliteten.

Det svarer lidt til, at en virksomhedsleder i forbindelse med præsentationen af årsregnskabet ophøjer én divisions status quo-resultat til virksomhedens samlede - uden at fortælle, at der er blodrøde tal i to andre. Faktum er nemlig, at regeringen samtidig med, at bevillingerne til forskningen kører videre på det nuværende niveau, skærer 620 mio. kr. på uddannelserne og hele 1,4 mia. kr. på konkurrenceudsat forskning - midler, som i høj grad er kommet universiteterne til gavn. På Københavns Universitet (KU) alene betyder det alt andet lige en reduktion på over en halv mia. kr. i 2019.

Regeringens udspil står i kontrast til den årelange satsning, der blev indledt med Anders Fogh Rasmussen i 2005. Dengang blev forskning og uddannelse præsenteret som Danmarks ultimative livline i globaliseringen, da vi jo ikke har en jordisk chance for at konkurrere med bl.a. kineserne på løn.

Eller som der stod i Globaliseringsrådets rapport: »Menneskers viden, idérigdom og arbejdsindsats er nøglen til at bruge de muligheder, som globaliseringen giver os. Derfor skal Danmark have uddannelser i verdensklasse. Vi skal være et førende videnssamfund med forskning på højeste internationale niveau.«

Spareforslaget er allerede blevet mødt af massiv kritik af erhvervslivet. »En farlig kurs for et land, der lever af viden,« lød det fra Dansk Erhverv, mens DI mente, at regeringen ikke har råd til at køre »baglæns«. I universitetsverdenen er forundringen også stor - ikke mindst fordi løbende regeringer, for nu at blive i erhvervsbilledet, har fået et betydeligt afkast på deres store investering.

Tag bare KU, der i dag rangerer højt på diverse internationale rankings, og i denne uge hoppede 78 pladser frem på den anerkendte Times Higher Education liste. Ja, på Shanghai-listen er KU sågar nr. 35 i verden og nr. 2 i »fastlandseuropa«.

Naturligvis skal man altid tage rankings med et gran salt, men pointen om et fornemt investeringsafkast bekræftes af andre parametre. F. eks. er KU's eksterne forskningsmidler på syv år mere end fordoblet, uden at basismidlerne er fulgt med, hvilket har været med til at sikre, at KU har rekrutteret forskerstjerner fra bl. a. Harvard.

Til tider kan afkastet sågar opregnes direkte i kroner og øre. Tag professor Kristian Helin, der for flere år siden opdagede en ny type protein i sit laboratorium, som private derefter investerede i. Selskabets værdi er i dag 444 mio. kr.

Endeligt har universitetet kunne investere i studiemiljø og pædagogik - til gavn for uddannelseskvaliteten.

Set i det lys kan man kun håbe, at regeringen i slutspillet om finansloven finder Globaliseringsrapporten frem igen. At hævde at så massive nedskæringer ikke vil få konsekvenser for forskning, uddannelseskvalitet og innovation modbevises i den grad af de senere års resultater. Eller for at udtrykke det a la Anders Fogh: Der er noget at komme efter ved at satse på viden.